

**LIETUVOS RESPUBLIKOS NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ PLĖTROS ĮSTATYMO NR. XII-717
PAKEITIMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS ASOCIACIJŲ ĮSTATYMO NR. IX-1969 10 STRAIPSNIO PAKEITIMO IR LIETUVOS
RESPUBLIKOS LABDAROS IR PARAMOS FONDŲ ĮSTATYMO NR. I-1232 PAPILDOMO 6¹ STRAIPSNIO ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ
DERINIMO PAŽYMA**

Institucijos pavadinimas, rašto data ir numeris	Pastabos ir pasiūlymai	Žyma apie pastabas ir pasiūlymus, į kuriuos neatsižvelgta ar atsižvelgta iš dalies
Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos 2018-06-29 raštas Nr. 18-7326	<p>VVG, kurios gali kreiptis paramos ir įgyvendinti LEADER priemonės, finansuojamas pagal KPP, apibrėžtis „<i>BIVP įgyvendinamas per VVG – viešuosius juridinius asmenis, įsteigtus pagal Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymą</i> ir pripažįstamus nevyriausybėmis organizacijomis (NVO) pagal Lietuvos Respublikos nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymą. VVG veikla grindžiama partneryste tarp 3 sektorių: <i>pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios</i> <...>.</p> <p>VVG, gavusioms paramą pagal KPP, yra keliamas reikalavimas tinkamumo sąlygas atitikti paraiškų paramai gauti pateikimo metu ir jų laikymąsi užtikrinti visą projektų įgyvendinimo ir kontrolės laikotarpį (jeigu toks yra taikomas). VVG atveju, vietos plėtros strategijos yra įgyvendinamos iki 2023 m., todėl atitiktį tinkamumo sąlygoms jos turi užtikrinti iki 2023 m., priešingu atveju joms gresią sankcijos.</p> <p>Be to, VVG, praradusioms NVO statusą, bus užkirstas kelias dalyvauti kituose konkursuose, finansuojamuose ne KPP lėšomis, o ši galimybė, siekiant paramos fondų</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Tobulinant nevyriausybines organizacijas (toliau – NVO) apibrėžimą, siekiama, kad NVO sektoriaus, kaip organizuotos pilietinės visuomenės atstovų, administravimas, stebėsena, finansavimas ir stiprinimas būtų aiškesnis. Manytina, kad dalis vietos veiklos grupių (toliau – VVG) iš esmės (pagal sudarymo principą) negali būti laikomos NVO, nes pilietinės visuomenės atstovų dalis VVG struktūroje bei valdyme dažnai būna labai nedidelė (palyginti su verslo ir savivaldos įsitraukimu).</p> <p>Pažymėtina, kad teisės teorijoje pripažįstamas principas <i>lex retro non agit</i> („įstatymas atgal negalioja“), todėl susiklosčiusiems teisiniams santykiams taikomos tos teisinės normos, kurios galiojo šių santykių atsiradimo metu. Taigi susiklosčiusiems teisiniams santykiams bus taikomas finansavimo metu galiojęs NVO apibrėžimas, o ateityje siūlytina tobulinti teisės aktus, numatančius reikalavimą VVG atitikti NVO apibrėžimą.</p> <p>Manytina, kad, siekiant stiprinti kaimo plėtrą ir pilietinę visuomenę Lietuvoje, reikėtų labiau akcentuoti bendruomeninių organizacijų svarbą ir siekti sustiprinti būtent bendruomeninių organizacijų veiklą, ypač regionuose.</p> <p>VVG neatitinkant NVO statuso, automatiškai nebus užkirstas kelias dalyvauti konkursuose, nes finansavimo konkursų organizatoriai kiekvienu atveju savarankiškai nustato</p>

	suderinamumo, buvo suderinta tarp institucijų ir įtvirtinta Lietuvos Respublikos partnerystės sutartyje, kuri patvirtinta Europos Komisijos 2014 m. birželio 20 d. sprendimu Nr. C (2014) 4234 (partnerystės sutarties 3.1.1.5 dalis „BIVP įgyvendinimo koordinavimas, VVG vaidmuo“).	subjektus, galinčius pretenduoti į atitinkamas finansavimo priemones.
Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos 2018-07-02 raštas Nr. 18-7330	4. Siūlytume atsisakyti NVO įstatymo 5 straipsnio 3 dalies 1, 2 ir 4 punktų, kadangi jų nuostatos dubliuoja NVO įstatymo 5 straipsnio 1 dalyje nustatytą Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos kompetenciją formuoti nevyriausybinių organizacijų plėtros politiką bei organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti jos įgyvendinimą.	Neatsižvelgta. Manytina, kad Nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymo Nr. XII-717 pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Įstatymo projektas) 1 straipsnyje nauja redakcija dėstomo Lietuvos Respublikos nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymo (toliau – NVO įstatymas) 5 straipsnio 3 dalies 1, 2 ir 4 punktai ne dubliuoja, o sukonkretina bei patikslina Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos kompetenciją formuojant NVO plėtros politiką bei organizuojant, koordinuojant ir kontroliuojant jos įgyvendinimą.
Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos 2018-07-02 raštas Nr. 18-7326	2. Įstatymo projekto 2 straipsnio 1 dalyje nustatoma, kokių tikslų negali įgyvendinti nevyriausybinių organizacijos, tačiau lieka neaišku, koks vis dėlto turėtų (galėtų) būti nevyriausybinių organizacijos tikslas, juolab kad toliau pateikiamame išimčių sąraše nurodomi ir juridiniai asmenys, kurių steigimo tikslas visiškai nesusijęs su politinės valdžios siekimu ar religija, o sietinas su darbuotojų interesų gynimu, vaikų globa ar bendrosios nuosavybės objektų valdymu, priežiūra, nors sąvokos apibrėžimu dėl tokių tikslų išimčių nedaroma. Atsižvelgiant į tai, svarstytina, ar nebūtų tikslinga Įstatymo projekte pateikti nevyriausybinių organizacijos steigimo ir veiklos tikslų pavyzdžių, o sąvokos turinį dėl su nevyriausybėmis organizacijomis nesusuderinamų tikslų vertėtų peržiūrėti ir patikslinti.	Neatsižvelgta. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad NVO steigimo ir veiklos tikslų pavyzdžiai gali būti labai įvairūs, todėl manytina, kad Įstatymo projekte neturėtų būti pateikti konkretūs pavyzdžiai, siekiant dirbtinai nesiaurinti pilietinės visuomenės, kurią atstovauja NVO, veiklos sričių.
	15. Įstatymo projekto 8 straipsnio 1 dalies 1–3 punktuose	Neatsižvelgta.

	<p>nurodyta, kokiems tikslams gali būti teikiamas finansavimas iš valstybės ir savivaldybių biudžetų. Pažymėtina, kad šiuose punktuose vartojamos sąvokos (pavyzdžiui, nevyriausybinių organizacijų veiklos stiprinimas, tiksliniai veiklos projektai, gebėjimų, reikalingų viešųjų paslaugų teikimui, stiprinimo projektai) nėra apibrėžtos Įstatymo projekte, todėl nėra aiškios šių tikslų išskyrimo teisinės pasekmės, ir nėra sukuriamas apibrėžtų teisių ir pareigų teisinių santykių subjektams. Antra, lieka neaišku nurodytų finansavimo tikslų santykis su Įstatymo projekto 9 straipsnyje nurodytu Nevyriausybinių organizacijų fondu (9 straipsnio 1 dalyje nurodomas nevyriausybinių organizacijų <i>institucinis stiprinimas</i>, tačiau ši sąvoka taip pat nėra apibrėžta ir institucinis stiprinimas nėra nurodytas 8 straipsnio 1 dalyje).</p>	<p>NVO įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 1–3 punktuose numatytos finansavimo teikimo NVO kryptys, kurios iš esmės sukuria teisinį pagrindą NVO finansuoti, nes įteisina <i>status quo</i> (finansavimo NVO veiklai teikimą ir finansavimą konkursų būdu), taip pat atliepia ilgalaikį valstybės prioritetą, numatytą ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plane, – gebėjimų, reikalingų viešosioms paslaugoms teikti, stiprinimą. Todėl manytina, kad šios kryptys neturėtų būti siauriamos, jas konkrečiai apibrėžiant. NVO fondas, numatytas NVO įstatymo 9 straipsnyje, yra siauresnė, tikslinė priemonė NVO instituciniams gebėjimams finansuoti. Institucinis stiprinimas gali būti labai įvairus, priklausomai nuo valstybės prioritetų ir NVO sektoriaus poreikių (pvz.: instituciniai gebėjimai teikti viešąsias paslaugas, instituciniai gebėjimai dalyvauti priimančiais sprendimus ir kt.), todėl manytina, kad nederėtų šios sąvokos siaurinti sukuriant atskirą apibrėžimą.</p>
	<p>17. Įstatymo projekto 8 straipsnio 2 dalis, numatanti, kad nevyriausybinių organizacijų finansavimo teikimo ir lėšų administravimo tvarką nustato asignavimų valdytojai, neatitinka Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 13 straipsnio 2 dalies, pagal kurią valstybės finansinė parama vartotojų asociacijoms teikiama pagal Vyriausybės patvirtintas taisykles. Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo projektas numato išsamesnes nuostatas dėl nevyriausybinių organizacijų finansavimo nei Vartotojų teisių apsaugos įstatymas, į tai, kad vartotojų asociacijos yra atskiroje viešosios politikos srityje veikiančios nevyriausybinės organizacijos, ir siekiant išvengti Vartotojų teisių apsaugos įstatymo ir Nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymo neatitikimų, siūlytina kartu su Įstatymo projektu parengti lydimąjį Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 13 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą, šiame straipsnyje</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies. Papildyta NVO įstatymo 8 straipsnio 2 dalis nurodant, kad NVO finansavimo teikimo ir lėšų administravimo bei kitas tvarkas nustato ne tik asignavimų valdytojai, bet ir Lietuvos Respublikos Vyriausybė ar jos įgaliota institucija.</p>

	pateikiant nuorodą į Nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatyme nustatytą finansavimo tvarką.	
	19. Įstatymo projekto 9 straipsnio 1 dalies pirmajame sakinyje nurodoma, kad Fondo lėšos paskirstomos nevyriausybiniams organizacijoms <i>siekiant Fondo nuostatuose numatytų tikslų</i> . Tuo tarpu šios dalies antrajame sakinyje numatyta, kad Fondo lėšos gali būti skiriamos nevyriausybinių organizacijų plėtros politikai, piliečių įgalinimui dalyvauti viešosios politikos formavime bei sprendimų priėmimo ir (ar) nevyriausybinių organizacijų stiprinimo programoms įgyvendinti, t. y. Fondo lėšų skyrimo tikslai nurodyti Įstatymo projekte.	Neatsižvelgta. NVO įstatymo 9 straipsnio 1 dalies antrame sakinyje numatytos NVO fondo veiklos kryptys. Šios kryptys negali būti laikomos NVO fondo tikslais, nes yra abstrakčios, skirtos bendrai NVO fondo paskirčiai numatyti. Tačiau konkretūs ilgalaikiai NVO fondo tikslai bus numatyti NVO fondo nuostatuose, o metiniai uždaviniai – NVO fondo vidiniuose dokumentuose, pvz., strategijose.
	22. Iš Įstatymo projekto IV skyriaus struktūros ir nuostatų turinio galima daryti prielaidą, kad nevyriausybinių organizacijų veikla būtų finansuojama dviem būdais: pagal 8 straipsnį – iš asignavimų valdytojams skirtų lėšų šiame straipsnyje numatytais tikslais; pagal 9 straipsnį – per Nevyriausybinių organizacijų fondą šiame straipsnyje numatytais tikslais. Tokiu atveju, siekiant nevyriausybinių organizacijų finansavimo įvairiais būdais skaidrumo, Įstatymo projekto 10 ir 11 straipsniuose turėtų būti kalbama ne vien apie asignavimų valdytojo atsiskaitymą ir informacijos teikimą, bet taip pat apie atsiskaitymą ir informacijos teikimą dėl nevyriausybinių organizacijų finansavimo Įstatymo projekto 9 straipsnyje numatytu būdu (per Nevyriausybinių organizacijų fondą).	Neatsižvelgta. NVO įstatymo 10 ir 11 straipsniuose nustatytas atsiskaitymas ir informacijos asignavimų valdytojui teikimas. Kaip nurodyta NVO įstatyme, NVO fondas nėra atskiras juridinis asmuo, taigi asignavimų valdytoja laikytina NVO fondą administruojanti institucija – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija. Todėl 10 ir 11 straipsniuose nustatytos pareigos galioja organizacijoms, gaunančioms finansavimą iš įvairių asignavimų valdytojų.
Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2018-07-31 raštas Nr. GD-12776 (1.1.18E)	Įstatymo projekte siūloma nustatyti, kad nevyriausybinių organizacijų veikla būtų finansuojama iš asignavimų valdytojams skirtų lėšų, kaip numatyta 8 straipsnio 1 dalyje (nevyriausybinių organizacijų veiklai stiprinti, tiksliniams veiklos projektams, gebėjimų, reikalingų viešųjų paslaugų teikimui, stiprinimo projektams) ir per Nevyriausybinių	Neatsižvelgta. NVO įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 1–3 punktuose numatytos finansavimo teikimo NVO kryptys, kurios iš esmės sukuria teisinį NVO finansavimo pagrindą, nes įteisina <i>status quo</i> (finansavimo NVO veiklai teikimą ir finansavimą konkursų būdu), taip pat atliepia ilgalaikį valstybės prioritetą, numatytą

	<p>organizacijų fondą, kaip numatyta 9 straipsnio 1 dalyje (organizacijų instituciniam stiprinimui), tačiau nei viena iš sąvokų, kam būtų skiriamos lėšos, nėra apibrėžiamos įstatymo projekte, todėl šių nuostatų taikymas gali kelti neaiškumų.</p>	<p>ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plane, – gebėjimų, reikalingų viešosioms paslaugoms teikti, stiprinimą. Todėl manytina, kad šios kryptys neturėtų būti siaurinamos, jas konkrečiai apibrėžiant.</p>
	<p>Nevyriausybinių organizacijų plėtros koncepcijoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. sausio 20 d. nutarimu Nr. 85, nustatyta, jog būtina parengti įstatymo projektą, reglamentuojantį valstybės ir savivaldybių biudžetų lėšų skirstymo nevyriausybiniams organizacijoms tvarkos aprašą, kuriame būtų apibrėžtos nevyriausybinių organizacijos, visuomenei naudingos veiklos ir kitos sąvokos, numatytos viešųjų funkcijų perdavimo galimybės. Tai, mūsų nuomone, turėtų atsispindėti ir įstatymo projekte.</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Atkreiptinas dėmesys į tai, kad, priimant 2010 m. Nevyriausybinių organizacijų plėtros koncepciją, Lietuvos Respublikos nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymas dar nebuvo priimtas. Tuo metu Teisingumo ministerijoje buvo rengiamas Lietuvos Respublikos finansavimo nevyriausybiniams organizacijoms teikimo ir kontrolės įstatymo projektas. Tačiau, 2014 m. priėmus Nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymą, jame buvo įtvirtintas NVO apibrėžimas. Tačiau visuomenei naudingos veiklos sąvoka yra ypač plati ir, manytina, neturėtų būti siaurinama kuriant konkretų apibrėžimą.</p> <p>Atsižvelgiant į teisinio reglamentavimo praktiką, susiklosčiusią Vakarų Europos valstybėse, NVO įstatyme skiriamos viešosios ir grupinės naudos organizacijos, taip siekiant užtikrinti, kad didelei visuomenės daliai naudą teikiančios organizacijos galėtų būti išskiriamos iš tų NVO, kurios naudą teikia tik mažai visuomenės daliai. Viešųjų paslaugų teikimo (funkcijų perdavimo) galimybės nurodytos NVO įstatymo 6 bei 7 straipsniuose.</p>

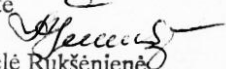
<p>Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos 2018-08-18 raštas Nr. (23.5.1) 3-3199</p>	<p>Siūlome išbraukti projekto 2 straipsnio 1 dalies 5 punktą. Įstatymu įteisinus nevyriausybinių organizacijų statuso suteikimą (projekto 12 straipsnio 2 dalis), dalis Lietuvoje veikiančių ne pelno siekiančių organizacijų, kurių dalyviai yra biudžetinės įstaigos, savivaldybių institucijos, aukštosios mokyklos ir kiti subjektai, gali prarasti teisę dalyvauti įvairiuose tarptautinių donorų konkursuose, ypač vystomojo bendradarbiavimo srityje.</p>	<p>Neatsižvelgta. Įstatymo projektu siekiama sustiprinti pilietinę visuomenę, atskiriant piliečių įsteigtas organizacijas nuo biudžetinių įstaigų, savivaldybių ir kitokių valstybinių įstaigų bei institucijų įsteigtų organizacijų. Ne pelno organizacijos, kurios nelaikomos NVO pagal Nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatyme numatytą apibrėžimą, nebūtinai neteks teisės dalyvauti finansavimo konkursuose, juolab tarptautinių donorų konkursuose. Donoras, teikiantis finansavimą projektams, taip pat ir vystomojo bendradarbiavimo srityje, nurodo, kam finansavimas gali būti teikiamas. Jeigu donoras ar institucija nurodo daugiau subjektų nei NVO, kiti ne pelno subjektai, pvz., „smegenų centrai“ (angl. <i>think-tanks</i>), taip pat lygiomis teisėmis gali pretenduoti į finansavimą. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad net tais atvejais, kai pareiškėjais gali būti tik pilietinės visuomenės atstovai, kiti subjektai gali pretenduoti į finansavimą kaip pareiškėjų partneriai.</p>
---	--	--

<p>Vilniaus universiteto Teisės klinikos 2018-06-18 raštas Nr. 180618-VUTK1</p>	<p>A. Siekiant užkirsti galimybę privačių interesų konfliktui, siūloma, kad: (i.) NVO fondo tarybą sudarytų asmenys, kurie nėra susiję (įskaitant turtiniais ar asmeniniais neturtiniais ryšiais) su Fondo naudos gavėjais.</p> <p>(ii.) Skiriant asmenį į Tarybą pastarasis turėtų užpildyti Privačių interesų deklaraciją, kurioje pažymėtų, su kuriomis nevyriausybinėmis organizacijomis jį sieja turtiniai ar asmeniniai neturtiniai ryšiai.</p>	<p>Neatsižvelgta. Vertinant NVO fondo veikimo logiką, pirmiausia turėtų būti nustatomi NVO fondo veiklos prioritetai, skelbiami konkursai ir tik vėliau paaiškėja konkursų nugalėtojai. Tad pagal loginę seką NVO fondo taryba sudaroma pirmiau, nei paaiškėja NVO fondo naudos gavėjai, todėl į šį pasiūlymą visiškai atsižvelgti neįmanoma. Siekiant išvengti interesų konflikto, manytina, kad NVO fondo tarybos nariai turėtų pasirašyti nešališkumo deklaracijas, tokie pareiga būtų numatoma NVO Fondo nuostatuose.</p> <p>Neatsižvelgta. Atsižvelgiant į užsienio valstybių, kuriose veikia panašūs pilietinės visuomenės stiprinimo instrumentai, patirtį, neabejotinai visi priimant sprendimus dalyvaujantys asmenys privalės pasirašyti nešališkumo deklaracijas ir nusišalinti nuo sprendimų, galimai susijusių su šių asmenų atstovaujamosiomis organizacijomis, priėmimo, tačiau NVO fondo tarybos narių darbas bus reglamentuotas poįstatyminiuose teisės aktuose.</p>
<p>POLA 2018-06-28 raštas</p>	<p>Siekį susiaurinti NVO kategoriją iki juridinių asmenų, kurių steigėjai visų pirma yra fiziniai asmenys, o juridiniai asmenys sudaro ne daugiau nei 1/3 dalyvių, vertiname kaip nepagrįstą ir prašome šią nuostatą panaikinti.</p>	<p>Neatsižvelgta. Įstatymo projektu siekiama sustiprinti pilietinę visuomenę, atskiriant piliečių įsteigtas organizacijas nuo biudžetinių įstaigų, savivaldybių ir kitokių valstybinių įstaigų ir institucijų įsteigtų organizacijų. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad NVO yra pirmiausia organizuota pilietinės visuomenės atstovų dalis. Šiuo metu galiojančiame NVO plėtros įstatyme įtvirtinta nuostata, leidžianti viešiesiems juridiniams asmenims iš dalies dalyvauti NVO valdyme, tačiau ilgainiui buvo pastebėta, kad tokia praktika iškreipia NVO, kaip pilietinės visuomenės atstovų, sampratą, todėl numatyta šią sąvoką tikslinti, ją sukonkretinant.</p>

	<p>2 straipsnio 5 dalį formuluoti taip: „Nevyriausybė nacionalinė skėtinė organizacija – nevyriausybė organizacija, įsteigta vadovaujantis Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymu, vienijanti vienoje ar keliuose atskirose viešosios politikos srityse veikiančias nevyriausybines organizacijas, siekiančias bendrų tikslų. Asociacija, kurios visuotiniame narių susirinkime balso teisę turi ir fiziniai asmenys vienijanti fizinis asmenis arba fizinis ir juridinius asmenis, nėra nevyriausybė nacionalinė skėtinė organizacija.“</p>	<p>Neatsižvelgta. Pažymėtina, kad NVO įstatyme pateiktame nacionalinės skėtinės NVO apibrėžime numatyta pagrindinė sąlyga, kurią turi atitikti asociacija, siekianti būti laikoma skėtine NVO. Ši sąlyga nekliudo asociacijai pritraukti daugiau asociacijos tikslus palaikančių asmenų kitokia nei narystės forma (POLA rašte minimi garbės nariai ir pan.).</p>
--	---	--

Asmenų priėmimo ir
dokumentų valdymo skyriaus
stilistė

Angelė Rukšėnienė
2013-04-10